

MÔN VĂN - KHỐI 10
HƯỚNG DẪN TRẢ LỜI CÂU HỎI, BÀI TẬP VĂN BẢN
“CHUYỆN CHÚC PHÁN SỰ ĐỀN TẢN VIÊN”
(“Tản Viên từ phán sự lục” – Nguyễn Dữ)

Câu 1. Trình bày ngắn gọn những hiểu biết của anh/chị về tác giả Nguyễn Dữ và tập truyện “Truyện kì mạn lục”.

a. Tác giả Nguyễn Dữ

- Sống vào khoảng thế kỉ XVI.
- Quê quán: xã Đỗ Tùng, huyện Trường Tân, nay thuộc huyện Thanh Miện, tỉnh Hải Dương.
- Xuất thân: gia đình khoa bảng.
- Cuộc đời: từng đi thi, làm quan, nhưng không bao lâu thì từ quan lui về ẩn dật => từng chứng kiến được nhiều bước thăng trầm của xã hội và con người, những rối ren trong triều đình...
- Tác phẩm nổi tiếng: “*Truyện kì mạn lục*”.

b. Tập truyện “Truyện kì mạn lục”

****Thể loại “truyện kì”***

- Khái niệm: Truyện kì là một thể văn xuôi tự sự thời trung đại phản ánh hiện thực qua những yếu tố kì lạ, hoang đường.
- Thế giới con người và thế giới cõi âm với những thánh thần, ma quỷ có sự tương giao, tạo nên sự hấp dẫn cho thể loại.
- Đằng sau những tình tiết phi hiện thực là những vấn đề cốt lõi của hiện thực và quan điểm, thái độ của tác giả.

****Tập “Truyện kì mạn lục”***

- Nhan đề: *Truyện kì mạn lục* (truyện kì: loại truyện có yếu tố kì lạ, hoang đường; *mạn*: tản mạn; *lục*: sao lục, ghi chép) : ghi chép các truyện kì tản mạn của dân chúng.

- Viết bằng chữ Hán, gồm 20 truyện, ra đời vào nửa đầu thế kỉ XVI.
- Giá trị nội dung: Là tiếng nói phê phán hiện thực; cảm thông, bênh vực những con người nhỏ bé với số phận bi thảm, đặc biệt là người phụ nữ với khát vọng hạnh phúc lứa đôi; thể hiện tinh thần dân tộc, niềm tự hào về nhân tài, văn hóa nước Việt, đề cao đạo đức nhân hậu, thủy chung; khẳng định quan điểm sống “lánh đục về trong” của lớp trí thức ẩn dật đương thời.

=> “*Truyện kì mạn lục*” vừa có giá trị hiện thực, vừa có giá trị nhân đạo.

- Giá trị nghệ thuật: Có sự tham gia của yếu tố hoang đường, kì ảo.
- Đánh giá: *Thiên cổ kì bút*, được dịch ra nhiều thứ tiếng nước ngoài.

Câu 2. Hành động đốt đền của Ngô Tử Văn có những ý nghĩa gì?

- Minh chứng cho tính cách khảng khái, cương trực, dũng cảm, “*thấy sự tà gian không chịu được*” của Tử Văn, đốt đền cũng chính là ra tay diệt trừ yêu quái những nhiễu, đấu tranh bảo vệ lẽ phải, chính nghĩa ở đời.
- Thể hiện tinh thần dân tộc mạnh mẽ qua việc diệt trừ hồn ma tên tướng giặc xâm lược hung bạo, bảo vệ Thổ thần nước Việt.

Câu 3. Theo anh/chị, chi tiết Diêm Vương xử kiện ở âm phủ nói lên điều gì?

- Vụ kiện được xét xử ở cõi âm và được Nguyễn Dữ miêu tả cụ thể, tỉ mỉ khung cảnh âm phủ lạnh lẽo, rùng rợn tạo nên tính chất li kỳ, hấp dẫn người đọc.
- Chi tiết Diêm Vương xử kiện cũng đẩy mạch truyện lên cao trào: thiện – ác đối mặt trực tiếp, tranh đấu hơn thua để đi đến công lí cuối cùng. Qua đó, Ngô Tử Văn thể hiện được bản lĩnh, tính cách cương trực, yêu chính nghĩa của mình.
- Diêm Vương bị che mờ mắt, chỉ nghe lời một bên; phán quan nhận hối lộ mà bao che cho cái ác. Tình cảnh đó ở âm phủ cũng ngầm phản ánh cuộc sống những nhiễu nơi trần gian.
- Âm phủ trong niềm tin của dân gian là nơi phán xét những việc đã làm khi còn sống của con người sau khi chết. Chính vì vậy, phán quyết đúng đắn của Diêm Vương thể hiện niềm tin của tác giả nói riêng và nhân dân nói chung về công lí: chính luôn thắng tà, làm đúng được khen ngợi, làm sai sẽ bị trừng phạt. Qua đó, chi tiết này cũng ngầm răn người dân làm việc theo lẽ phải, tránh làm điều ác, dám đứng lên bảo vệ công lí.

Câu 4. Nêu ngắn gọn ý nghĩa, tư tưởng của tác phẩm “Chuyện chức phán sự đền Tản Viên”.

- *Tố cáo mạnh mẽ hiện thực xã hội* khi vạch trần bộ mặt gian tà của không ít kẻ cầm quyền tham của đút lót, những nhiều dân lành
- *Đề cao phẩm chất của kẻ sĩ*: cương trực, khảng khái, kiên quyết chống gian tà.
- *Thể hiện tinh thần tự hào dân tộc*: trừng trị tên tướng giặc ngang ngược, bảo vệ Thổ thần nước Việt.
- *Thể hiện niềm tin vào công lý, chính nghĩa*: chính luôn thắng tà, người tốt được đền bù, kẻ ác phải đền tội.

Câu 5. Liệt kê và nêu tác dụng của những yếu tố kì ảo, hoang đường trong “Chuyện chức phán sự đền Tản Viên”.

- **Liệt kê các yếu tố kì ảo, hoang đường**: sự xuất hiện của thần linh (Thổ công, đức Thánh Tản Viên), ma quỷ (Diêm Vương, hồn ma tướng giặc, phán quan...); các chi tiết như đốt đèn xong, Tử Văn phát bệnh; quỷ sứ đến bắt Tử Văn đi; xử kiện ở âm phủ; viên Bách hộ họ Thôi bị đẩy xuống ngục Cửu U; Tử Văn về đến nhà mới biết mình đã chết được hai ngày; Tử Văn sống lại, rồi không bệnh mà mất, trở thành Phán sự đền Tản Viên; Tử Văn cười gió biến mất...

- Tác dụng:

- + Làm cho mạch truyện kể phát triển tự nhiên, sinh động.
- + Tạo nên sự lôi cuốn, hấp dẫn người đọc.
- + Góp phần thể hiện tư tưởng nghệ thuật của tác phẩm.